

มคอ. ๓ รายละเอียดของรายวิชา
รหัสวิชา ๑๐๑ ๓๑๙ ศึกษาศาสตร์ในพระไตรปิฎก (Education in Tipitaka)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	วิทยาเขตขอนแก่น/คณะพุทธศาสตร์/สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา	๑๐๑ ๓๑๙ ศึกษาศาสตร์ในพระไตรปิฎก (Education in Tipitaka)
๒. จำนวนหน่วยกิต	๒ หน่วยกิต (๒-๐-๔)
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา	พุทธศาสตรบัณฑิต/ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา/ หมวดกลุ่มวิชาศึกษาเฉพาะด้านพระพุทธศาสนา
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน	พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ,ดร., พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส,ดร.และคณะ
๕. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน	ภาคการศึกษาที่ ๑ / ชั้นปีที่ ๓
๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)	ไม่มี
๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)	ไม่มี
๘. สถานที่เรียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น อาคาร ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อจ อาสภมหาเถร) ๓๐ หมู่ ๑ ต.โคกสี อ.เมือง จ.ขอนแก่น
๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด	พฤษภาคม ๒๕๖๒

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ ความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ กระบวนการศึกษาตามหลักไตรสิกขา วิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า เป็นต้น

หลังเรียนจบรายวิชานี้แล้ว นิสิตสามารถ

- อธิบายความหมายลักษณะและขอบข่าย
- อธิบายหลักการค้นหาความรู้และความจริงทางการศึกษา
- จำแนกความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีทางการศึกษา และหลักการทางการศึกษาในพระไตรปิฎก
- สามารถมีวิสัยทัศน์ที่เป็นระบบตามหลักการทางการศึกษาตามหลักการทั่วไปและหลักการการศึกษาในพระไตรปิฎก

๒. วัตถุประสงค์ในการการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

- เพื่อให้บัณฑิตเข้าใจจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามหลักทั่วไปและตามหลักไตรสิกขา
- เพื่อให้บัณฑิตเข้าใจกระบวนการจัดการศึกษาตามแบบกัลยาณมิตร และวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ
- เพื่อให้บัณฑิตเข้าใจเทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า และคุณธรรม จริยธรรมของครูจนสามารถนำไปใช้ในการเผยแพร่ต่อไปได้อย่างถูกต้อง

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา

- ศึกษาความหมายและขอบข่ายของศึกษาศาสตร์ คำสอนในพระไตรปิฎกที่เกี่ยวกับการศึกษา เน้นเป้าหมายของการศึกษาตามหลักไตรสิกขา กระบวนการจัดการศึกษาแบบกัลยาณมิตรและโยนิโสมนสิการ วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า คุณธรรมและจริยธรรมของครู

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
๓๒ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา	สอนเสริมตามความต้องการของนักศึกษาเฉพาะราย	มีมอบหมายงานนิสิตเพื่อนำเสนอ	๘ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา

๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นิสิตเป็นรายบุคคล

- อาจารย์ประจำวิชา ให้คำปรึกษาผ่านโปรแกรมโทรศัพท์มือถือ (Line)
- มุมแนะนำคณะพุทธศาสตร์ ห้อง ๒๑๐ ชั้น ๒ อาคาร ๑๐๐ สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อาภ อาสภมหาเถร)
- อาจารย์ประจำรายวิชา แจ้งการให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะพุทธศาสตร์และในห้องเรียน
- อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ โดยมีการแจ้งผ่านทาง Email Address)
- อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะพุทธศาสตร์ หรือที่สำนักงาน

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิต

๔.๑ การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนิสิต

คุณลักษณะพิเศษ	กลยุทธ์หรือกิจกรรมของนิสิต
ด้านบุคลิกภาพ	- มีการสอดแทรกเรื่องการสำรวมในสมณภาวะ การครองจีวรหรือการแต่งกาย การเข้าสังคมและศาสนพิธี เทคนิคการเจรจาสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และการวางตัวในการทำงานในบางรายวิชาที่เกี่ยวข้องและในกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ ก่อนที่นิสิตจะสำเร็จการศึกษา
ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ตลอดจนวินัยในตนเอง	- กำหนดให้มีรายวิชาซึ่งนิสิตต้องทำงานเป็นกลุ่ม และมีการกำหนดหัวหน้ากลุ่มในการทำรายงานตลอดจน กำหนดให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนอรายงานเพื่อเป็นการฝึกให้นิสิตได้สร้างภาวะผู้นำและการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี - มีกิจกรรมนิสิตที่มอบหมายให้นิสิตหมุนเวียนกันเป็นหัวหน้าในการดำเนินกิจกรรมเพื่อฝึกให้นิสิตมีความรับผิดชอบ - มีกติกาที่จะสร้างวินัยในตนเอง เช่น การเข้าเรียนตรงเวลา เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เสริมสร้างความกล้าในการแสดงความคิดเห็น
จริยธรรม และ จรรยาบรรณ วิชาชีพ	- มีการให้ความรู้แก่นิสิตในการนำเอาความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนากับสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ไปใช้ในการทำงานที่จะทำให้นิสิตอยู่ร่วมกับคนอื่นและคนในสังคมได้

๔.๒ การพัฒนาการเรียนรู้ในแต่ละด้าน (จาก มคอ.๒ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

๑.คุณธรรม จริยธรรม					๒.ความรู้					๓.ทักษะทางปัญญา				๔.ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ			๕.ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ			
๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๔
●	○	●	○	●	●	●	○	○	○	●	●	○	○	●	●	○	●	○	○	●

๔.๒.๑ คุณธรรม จริยธรรม

ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ความรับผิดชอบหลัก ๑) ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต ๓) มีภาวะผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งได้ ๕) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ชาติ และพระพุทธศาสนา ความรับผิดชอบรอง ๒) มีวินัย ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อตนเอง วิชาชีพและสังคม ๔) เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์	๑) ขณะบรรยาย หรือทำกิจกรรมใดๆ ผู้บรรยายจะสอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ และการเสียสละเพื่อส่วนรวม ๒) การเป็นต้นแบบที่ดีของผู้สอน ๓) ยกกรณีตัวอย่างประเด็นปัญหาทางด้านคุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนรวม ให้นิสิตแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา	๑) ประเมินโดยผู้สอนและเพื่อนสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ๒) ประเมินจากผลงานและความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ๓) ประเมินคุณธรรม จริยธรรมของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาโดยหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต

๔.๒.๒ ความรู้

ผลการเรียนรู้ด้านความรู้	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านความรู้	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้
ความรับผิดชอบหลัก ๑) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ๒) สามารถวิเคราะห์ปัญหาทางสังคมโดยใช้แนวคิดทางด้านพระพุทธศาสนา รวมทั้งประยุกต์ความรู้ ทักษะ และการใช้เครื่องมือ ความรับผิดชอบรอง ๓. สามารถติดตามความก้าวหน้าแนวคิดใหม่ๆทางด้านพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งเข้าใจวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ ๔) มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งของไทยและของโลก ทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับ	๑) บรรยาย ๒) มอบหมายให้นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ๑ เรื่อง ๓) กิจกรรมในชั้นเรียน ๔) สอนแบบบรรยายและใช้โจทย์ปัญหา ๕) สอนโดยใช้กรณีศึกษา ๖) เรียนรู้โดยการปฏิบัติ ๗) เรียนรู้แบบร่วมมือ	๑) สอบ ๒) สมุดบันทึก ๓) รายงาน ๔) การสังเกตพฤติกรรม

การแก้ไขปัญหาในสังคม ๕. รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่ง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง		

๔.๒.๓ ทักษะทางปัญญา

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการ เรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ ด้านทักษะทางปัญญา
ความรับผิดชอบหลัก ๑) คิดอย่างมีวิจารณญาณและอย่างเป็นระบบ ๒) สามารถสืบค้น ตีความ และ ประเมินสารสนเทศ เพื่อใช้ในการ แก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบรอง ๓) สามารถรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสรุปประเด็นปัญหา และความต้องการ ๔) สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทาง บาลีสันสกฤตได้อย่างเหมาะสม	๑) สอนแบบบรรยายโดยใช้ ภาพประกอบ ๒) สอนโดยใช้กรณีศึกษา ๓) เรียนรู้โดยการปฏิบัติ ๔) เรียนรู้แบบร่วมมือ ๕) ศึกษาดูงาน	๑) ประเมินจากผลงานและการของ ผู้เรียนที่เกิดจากการใช้กระบวนการ เรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย และ นำเสนออย่างเป็นระบบ ๒) ประเมินผลจากข้อสอบกลางภาค / ปลายภาค ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนตอบ โดยการคิดวิเคราะห์ ด้วยการนำ ความรู้ทางหลักการ ทฤษฎีไป ประยุกต์เพื่อแก้ปัญหอย่าง เหมาะสมมีเหตุผล

๔.๒.๔ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการ เรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ
ความรับผิดชอบหลัก (๑) สามารถให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการ แก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งใน บทบาทของผู้นำ หรือในบทบาท ของผู้ร่วมทีมทำงาน ๒) มีความรับผิดชอบในการกระทำ ของตนเองและรับผิดชอบต่องานใน กลุ่ม ความรับผิดชอบรอง ๓) สามารถเป็นผู้ริเริ่มแสดง ประเด็นในการแก้ไขสถานการณ์ทั้ง ส่วนตัวและส่วนรวม พร้อมทั้งแสดง	๑) มอบหมายงานให้ผู้เรียน ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อเรียนรู้ ความรับผิดชอบและการเป็น สมาชิกที่ดีของกลุ่ม ๒) กำหนดกิจกรรมแบ่งกลุ่ม ตอบคำถามในชั้นเรียน ๓) มอบหมายงานรายกลุ่ม และรายบุคคล หรือ อ่าน บทความที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา	๑) ประเมินจากพฤติกรรมและการ แสดงออกของผู้เรียนระหว่าง การเรียนการสอนและการทำงานร่วมกับ เพื่อน ๒) ประเมินจากผลงานของผู้เรียนที่ นำเสนอตามที่ได้รับมอบหมาย

จุดยืนอย่างพอเหมาะทั้งของตนเอง และของกลุ่ม		

๔.๒.๕ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลการเรียนรู้ด้านทักษะการ วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการ เรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้าน ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ
ความรับผิดชอบหลัก ๑) สามารถใช้เทคนิคทาง คณิตศาสตร์และสถิติ ในการ วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ๔) สามารถใช้สารสนเทศและ เทคโนโลยีสื่อสารอย่างเหมาะสม ความรับผิดชอบรอง ๒) สามารถแปลงข้อมูลเป็นข่าวสาร ที่มีคุณภาพและเหมาะสมต่อการ สื่อสารทั้งกับบุคคลและกลุ่มคน ใน สถานการณ์ที่หลากหลาย ๓) สามารถสื่อสารอย่างมี ประสิทธิภาพทั้งการพูด การฟัง และการเขียน พร้อมทั้งเลือกใช้ รูปแบบของสื่อการนำเสนอได้อย่าง เหมาะสม	๑) มอบหมายกิจกรรมให้ ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสืบค้น สื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ ๒) มอบหมายงานให้ศึกษ ค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e- learning และทำรายงาน โดย เน้นการนำตัวเลข หรือมีสถิติ อ้างอิง จากแหล่งที่มาข้อมูลที่ น่าเชื่อถือ	๑) ประเมินจากความสามารถในการ นำเสนอต่อชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ๒) ประเมินจากผลงานตามกิจกรรม การเรียนรู้การสอนที่ผู้สอนมอบหมาย

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	ความหมายและขอบข่าย ของศึกษาศาสตร์ทั่วไป -การศึกษาคืออะไร -องค์ประกอบของการศึกษา -ขอบข่ายของการศึกษา	๒	แนะนำรายละเอียด ของวิชาและ มอบหมายงานนิสิต	พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปญ โญ,ดร.และคณะ
๒	-จุดมุ่งหมายของการศึกษา - คำสอนที่เกี่ยวกับการศึกษา	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย	พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปญ โญ,ดร.และคณะ

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	ในพระไตรปิฎก - ชุระ ๒ (กิจในพระศาสนา) - สิกขา ๓ (ข้อปฏิบัติสำหรับการศึกษา)		ตัวอย่างการศึกษา	
๓	- ภาวนา ๔ (การฝึกอบรม) - อธิบาท ๔ (คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ) - มรรคม็องค์ ๘ (มัชฌิมาปฏิปทา) - กาลามสูตร ๑๐ (หลักความเชื่อ)	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย ตัวอย่างการศึกษา	พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปณ โณ,ดร.และคณะ
๔	- บุพภาคของการศึกษา : ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ - กัลยาณมิตตตา (ความมีกัลยาณมิตร) - วิธีการแห่งศรัทธา - ความสำคัญของการมีกัลยาณมิตร	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย ตัวอย่างการศึกษา	พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปณ โณ,ดร.และคณะ
๕	- คุณสมบัติของกัลยาณมิตร - หน้าที่ของกัลยาณมิตร - โยนิโสมนสิการ (การใช้ความคิดถูกวิธี) - วิธีการแห่งปัญญา	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย ตัวอย่างการศึกษา	พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส,ดร.และคณะ
๖	- ความสำคัญของโยนิโสมนสิการ - ความหมายของโยนิโสมนสิการ - วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ - วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า - จุดมุ่งหมายในการสอน - อภิญาวยธรรมเทศนา - สนิทานธรรมเทศนา - ปฏิหารยธรรมเทศนา	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย ตัวอย่างการศึกษา	พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส,ดร.และคณะ
๗	- วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า ๕ แบบ - วิธีเอกสังคักษณะะ - วิธีวิภังคลักษณะ - วิธีปฏิปุจฉาลักษณะ - วิธีฐปนลักษณะ - วิธีอุปมาลักษณะ - พุทธลีลาในการสอน	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย ตัวอย่างการศึกษา	พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส,ดร.และคณะ

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	- ชี้แจงเหตุผลให้ชัดเจน (สันตสสนา) - ชวนใจให้อยากมารับเอาไปปฏิบัติ (สมาทปนา) - ปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้น (สมุตเตช นา) - ปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริง (สัม ปหังสนา)			
๘	สอบกลางภาค	๒		
๙	- ประเภทของครู - คุณธรรมและคุณสมบัติของครู	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย ตัวอย่างการศึกษา	พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส,ดร.และคณะ
๑๐	-ครูสอนศิลปวิทยา -ครูบอภิชาศีลธรรม -ครูแนะนำให้พันทุกข์	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย ตัวอย่างการศึกษา	พระมหาพิสิฐ วิสิษฐุปถ โย,ดร.และคณะ
๑๑	คุณธรรมของพระบรมครู - พระปัญญาคุณ - พระบริสุทธคุณ - พระมหากรุณาคุณ	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย ตัวอย่างการศึกษา	พระมหาพิสิฐ วิสิษฐุปถ โย,ดร.และคณะ
๑๒	-คุณสมบัติของครูทั่วไป -ครูที่ทำตัวให้ศิษย์รัก (ปิโย) -ครูหนักแน่นในจรรยา (ครู) -ครูพัฒนาความรู้ (ภาวนีโย) -ครูผูุ้ตสาหสอนศิษย์ตน (วตฺตา) -ครูอดทนต่อคำหยาบคาย (วจนกฺขโม) - ครูขยายคำลึกลับ (คมภีร์ กถ กตฺตา) -ครูไม่ตั้งศิษย์ไปในทางเสียหาย (โน อฏฺฐาเน นโยชเย)	๒	บรรยาย ศึกษา กรณีศึกษา อภิปราย ตัวอย่างการศึกษา	พระมหาพิสิฐ วิสิษฐุปถ โย,ดร.และคณะ
๑๓	การนำเสนอรายงาน	๒	การนำเสนอรายงาน แลกเปลี่ยนซักถาม	พระมหาพิสิฐ วิสิษฐุปถ โย,ดร.และคณะ
๑๔	การนำเสนอรายงาน	๒	การนำเสนอรายงาน แลกเปลี่ยนซักถาม	พระมหาพิสิฐ วิสิษฐุปถ โย,ดร.และคณะ
๑๕	-การอภิปราย -สรุปเนื้อหารายวิชา	๒	การนำเสนอรายงาน แลกเปลี่ยนซักถาม	พระมหาพิสิฐ วิสิษฐุปถ โย,ดร.

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
				พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส,ดร.และคณะ
๑๖	สอบปลายภาค	๒	-	-

๒ แผนการประเมินผลการเรียนรู้

กิจกรรมที่	ผลการ เรียนรู้*	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	สัดส่วนของการ ประเมินผล
รายงานที่ได้รับ มอบหมาย	๔.๑ ๔.๕	ตรวจงาน	๓,๖,๑๐,และ ๑๔,	๑๐
สอบกลางภาค	๔.๒ ๔.๓	แบบทดสอบ	๘	๒๐
รายงานกลุ่ม	๔.๔	รายงานหน้าชั้นเรียน	๑๓-๑๕	๑๐
สอบปลายภาค	๔.๑-๔.๕	แบบทดสอบ	๑๖	๖๐

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑. เอกสารและตำราหลัก

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). เพื่ออนาคตของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๐.

พระเมธีธรรมมาภรณ์(ประยูร ธมมจิตโต). ครูที่ดีต้องมีธรรมะ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.

พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). พุทธธรรม. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). ทางสายกลางของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๑.

พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). ปรัชญาการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐

วศิน อินทสระ. พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

สมัคร บุรവാศ. ปัญญา: จุดกำเนิดของกระบวนการพัฒนาทางปัญญาของมนุษยชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๓๗.

๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในพระพุทธศาสนาหรือการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนิสิต

การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนิสิต ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนิสิตได้ ดังนี้

- แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา
- ใบงานประเมินประสิทธิผลวัตถุประสงค์รายวิชา
- การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน
- ขอเสนอแนะผ่านเว็บไซต์ ที่อาจารย์ผู้สอนได้จัดทำเป็นช่องทางการสื่อสารกับนิสิต

๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน

ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ ดังนี้

- แบบสอบถามประเมินผลสัมฤทธิ์การสอนโดยนิสิต
- การสังเกตการสอนจากผู้ร่วมทีมการสอน
- ผลการสอบ
- การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้

๓. การปรับปรุงการสอน

หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ ๒ ได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงการสอน ดังนี้

- แจ้งผลการประเมินการสอนโดยนิสิตให้ผู้สอนทราบเพื่อนำไปปรับปรุงการสอน
- สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
- การวิจัยในและนอกชั้นเรียน

๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนิสิตในรายวิชา

ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จากใบงาน แบบฝึกหัด การสอบถามนิสิต การตรวจงานมอบหมายของนิสิต และพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ดังนี้

- การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนิสิตโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร
- มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนิสิต โดยตรวจสอบข้อสอบ ใบงาน รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

- ปรับปรุงรายวิชาทุก ๓ ปี หรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ ๔
- เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นิสิตมีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้กับปัญหาที่มาจากงานวิจัยของอาจารย์หรือแนวคิดใหม่ๆ ในอนาคต
- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนและระดมสมองพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

.....
(พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปญโญ,ดร.)
อาจารย์ประจำรายวิชา

(พระครูปลัดบุญช่วย โชติวีโส,ดร.)
อาจารย์ประจำรายวิชา

.....
(.....)
ประธานหลักสูตร